

Handläggare
Emilia Hammer
018- 727 43 20

Datum
2018-06-12

Diarienummer
2018-002473- PL

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 19 juni 2018

Yttrande över planprogram för Gottsundaområdet, samråd

Remiss från kommunstyrelsen , dnr. KSN 2015-0654 Remisstid: 23 april till den 4 juni, förlängt till den 19 juni 2018.

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att överlämna yttrande till kommunstyrelsen enligt ärendets **bilaga 1**.

Sammanfattning

Planprogrammet för utveckling av Gottsundaområdet utgår från möjligheten att bygga 5 000 till 7 000 nya bostäder och utveckla områdets parker, torg, gator och kollektivtrafik. Planprogrammet beskriver att områdets utveckling ska ske utifrån ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbarhetsperspektiv. Den största vikten ligger på framförallt den sociala hållbarheten i planprogrammet. Den ekologiska hållbarheten i form av en god bebyggd miljö bör utredas mer och få större tyngd i planprogrammet. Hur näraturens värden ska bevaras och stärkas, var fördröjning och rening av dagvatten ska ske och hur buller och luftkvalitetet påverkas av en så kraftig utbyggnad av området är centrala frågor som behöver klargöras innan planprogrammet kan antas.

Ärendet

Planprogrammet för Gottsundaområdet, dvs. Gottsunda och Valsätra, är en del av en fördjupad planering av södra Uppsala där stora förändringar planeras fram till 2050, bland annat i form av flera tusen bostäder och arbetsplatser. I Bergsbrunna planerar kommunen också för en tågstation som ska kopplas ihop med Ultuna och Gottsunda via spårväg och en ny bro. Spårvagnstrafiken gör att Gottsundaområdet knyts ihop med centrala Uppsala och hamnar mer centralt med närmare koppling till hela Stockholmsregionen.

I programmet utgår man från möjligheten att bygga 5 000 till 7 000 nya bostäder och utveckla områdets parker, torg, gator och kollektivtrafik.

I planprogrammet beskriver kommunen Gottsundaområdets långsiktiga utveckling fram till 2050. Tidigast då beräknas området vara fullt utbyggt. Ett delmål på vägen är att 3 500 bostäder ska vara färdigställda i samband med att spårvägstrafiken börjar rulla kring 2030.

Planprogrammet föreslår ny bebyggelse framförallt kring ett nytt stadsstråk längs Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé. Ett stadsstråk är en gata där kommunen föreslår mycket bebyggelse med bostäder och olika typer av service. Längs stadsstråket kommer det även att finnas spårvägstrafik med flera nya hållplatser.

I stadsstråket prioriteras ny bebyggelse och stadsliv, det innebär att stora delar av befintliga grönområden längs sträckan kommer att försvinna. Planprogrammet föreslår även att nya bostäder ska byggas i befintliga bostadsområden, exempelvis där det idag finns parkeringsplatser och längs viktiga gator och stråk.

Buller

Programområdet berörs idag av vägtrafikbuller från framförallt områdets huvudgatunät, det visar den bullerkartläggning som har tagits fram för hela kommunen under år 2017. Bullervärdena är som högst längs Hugo Alfvéns väg, Gottsunda allé och Vårdsättravägen med värden kring 65–70 dB närmast vägen, och ibland över 75 dB inom vägområdet. Även delar av Valthornsvägen, Slädvägen och Elfrida Andréés väg berörs av vägtrafikbuller. Sammantaget är bullervärdena relativt låga i hela programområdet med bullernivåer mellan 40 och 60 dB. Programområdets större parker liksom befintliga bostäder och bostadsgårdar ligger generellt skyddade från buller och har låga värden enligt bullerkartläggningen.

Det framtida stadsstråket – Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé kommer fortsatt att trafikeras av bilar och bussar och därutöver av spårvagnar. Stadsstråket kommer troligen att förbli bullerutsatt av vägtrafik, och förmodligen i större utsträckning än idag med tanke på att trafikflödena förväntas öka efter programmets genomförande. En förtätning längs stadsstråket ger förutsättningar för ännu bättre ljudförhållanden vid befintlig bebyggelse och befintliga gårdar, medan anpassningar troligen kommer att behöva göras i nya byggnader för att säkra goda ljudmiljöer.

Luft

Luftkvaliteten inom Gottsundaområdet är idag överlag god och klarar gränsvärdena för både miljökvalitetsnormerna och miljökvalitetsmålen på både partiklar och kvävedioxid. Beräknad årsmedelhalt av partiklar är mellan 0–15 µg/m³ (mikrogram per kubikmeter) jämfört med MKN 40 µg/m³ och MKM 15 µg/m³. Beräknad årsmedelhalt av kvävedioxid inom området är 5–15 µg/m³. MKN för kvävedioxid är 40 µg/m³ och MKM ligger på 20 µg/m³.

Gottsundaområdets goda luftförhållanden beror på att trafikmängderna i området är förhållandevis låga och att det finns utrymme längs gatorna för luften att cirkulera, vilket hjälper till att späda ut föroreningshalterna.

En tätare byggd miljö med bebyggelsekantade gator som programförslaget föreslår, bedöms kunna innebära en negativ påverkan på luftkvaliteten lokalt. Om vägtrafik omfördelas till spårbunden trafik kan det innebära vissa positiva effekter i form av minskade partikelhalter och koldioxidutsläpp.

I konsekvensbedömningen anges att vid ett fullt utbyggt programområde finns risk för att inte klara normvärden och miljö kvalitetsmål för luft. Beroende på placering och utformning av bebyggelsen längs gaturummet genom exempelvis olika byggnadshöjder och grönska, kan dock negativ påverkan på luftkvaliteten kompenseras i olika grad. Planprogrammet anger att det är ett område som behöver studeras vidare under den fortsatta planeringen för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för luft klaras, och att miljömålen kan uppnås.

Exploaterarna ansvarar för att utreda förutsättningarna att klara luftkvalitetsnormer och bullerriktvärden inom kvartersmark vid ett genomförande av programmet och efterföljande detaljplaner. Det står i planprogrammet att kommande detaljplaner får göra bullerutredningar och luftutredningar.

Dagvatten

En dagvattenutredning har tagits fram där områdets föreslagna exploateringsområden kan avvattnas via lokalt omhändertagande av dagvatten samt genom rening och fördröjning i gator. Då en stor del av utbyggnaden är på yta som idag är hårdgjord anges att utvecklingsförslag leder till att förbättra såväl fördröjning som rening från Gottsundaområdet som helhet.

I planprogrammet anges att det finns möjlighet att anlägga dammanläggningar i Hågadalen för fördröjning och rening av dagvatten för delar av programområdet som har Hågaån som recipient. Den föreslagna placeringen av anläggningen ligger utanför programområdet men inom naturreservatet Hågadalen-Nåsten. För områden som har Fyrisån som recipient behöver större uppsamlade dagvattenanläggningar anläggas nedströms utanför programområdet. Eventuellt finns möjlighet att använda Gottsundaravinen som en delösning för fördröjning och rening. Inom arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Södra staden studeras möjligheten att anlägga uppsamlade dagvattenanläggningar som kan fördröja och rena dagvatten från befintliga Gottsunda.

Grundvatten

Knappt hälften av programområdets yta ligger inom vattenskyddsområde – yttre skyddszon. Enligt planprogrammet bedöms grundvattnets sårbarhet inom programområdet i huvudsak som låg eller måttlig (utifrån myndigheterna SGU:s och MSB:s kartering av jordtyp och markens genomsläpplighet) sånär som på en begränsad del i nordöstra programområdet kring Valsätra IP, där det är hög sårbarhet. Inom detta område ligger en väldigt liten andel av planprogrammets föreslagna bebyggelse – motsvarande två kvarter för i huvudsak bostadsbebyggelse med verksamhetslokaler i bottenplan.

Skolor och förskolor

Nya skolor och förskolor behöver byggas. I planprogrammet anges att 5000 – 7 000 nya bostäder i Gottsundaområdet genererar ett behov cirka 2 000 – 2 800 nya grundskoleplatser samt 1 000 – 1 400 förskoleplatser. I planförslaget föreslås att flera av områdets befintliga förskolor kan komma att byggas ut eller ersättas. Nya förskolor ska i första hand placeras i direkt anslutning till områdets park och naturområden men det kan också bli aktuellt att förskolor integreras i bottenvåningen i bostadskvarter. Närheten till kollektivtrafikens hållplatser anges också som viktig för att främja hållbara resor vid hämtning och lämning.

Förorenad mark

På ett antal platser inom programområdet har potentiella föroreningar identifierats genom länsstyrelsens MIFO-inventering (Metodik för inventering av förorenade områden). De identifierade föroreningarna har koppling till såväl nuvarande som historiska verksamheter i Gottsundaområdet och klassificeringen är baserad på företagets branschtillhörighet. Bland de identifierade potentiella föroreningsobjekten inom Gottsundaområdet finns återvinningscentralen öster om Elfrida Andrées väg, bensinstationen längs Bernadottevägen, en rad bilvårdsanläggningar, en f.d. återvinningscentral i anslutning till Gottsunda centrum, en f.d. handelsträdgård i Norra Gottsunda egna hem och f.d. Malma gamla tegelbruk. Enbart i ett fall har en av områdets potentiella föroreningar, Malma gamla tegelbruk, tilldelats en riskklass. I detta fall riskklass tre, vilket innebär att länsstyrelsen sammantaget har bedömt risken som måttlig. Övriga objekt saknar riskklassning.

Anna Nilsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Yttrande över planprogram för Gottsundaområdet, samråd

Handläggare
Emilia Hammer
018- 727 43 20

Datum
2018- 06-19

Darienummer
2018-002473- PL

Kommunstyrelsen

Yttrande över planprogram för Gottsundaområdet, samråd

Remiss från kommunstyrelsen , dnr. KSN 2015-0654 Remisstid: 23 april till den 4 juni, förlängt till den 19 juni 2018.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har följande synpunkter på planförslaget.

Nämnden ser positivt på att det i planprogrammet beskrivs att Gottsunda ska vara en grön stadsdel även i fortsättningen och att gröna tak och gröna gårdar ska eftersträvas. Positivt är även att den äldre bebyggelsens tak ska prövas om de kan användas för solenergipaneler eller på annat sätt användas mer effektivt.

Planprogrammet beskriver att områdets utveckling ska ske utifrån ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbarhetsperspektiv. Nämnden upplever att den största vikten ligger på framförallt den sociala hållbarheten i planprogrammet, vilket är förstärkt, men vill påpeka att den ekologiska hållbarheten i form av en god bebyggd miljö behöver utredas mer och få större tyngd i planprogrammet. Hur näraturens värden ska bevaras och stärkas, vart fördröjning och rening av dagvatten ska ske och hur buller och luftkvaliteten påverkas av en så kraftig utbyggnad av området är centrala frågor som behöver klargöras innan planprogrammet kan antas.

Området innehåller i dag mycket grönytor, närnatur, som bidrar med värden och ekosystemtjänster. Vid förtätning riskerar en del av dem att försvinna. Nämnden anser att det bör göras en inventering över vilka ekosystemtjänster som finns i dag i området, vilka som kommer försvinna och hur de ska kompenseras för. Ett av etappmålen i miljömålsstrukturen anger att senast år 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället.

Förtätningen av området som kommer att göras utmed Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé kommer att innebära negativ påverkan på luftens möjlighet att ventileras ut och luftkvaliteten riskerar att försämrans. Luftkvaliteten är god i området i dag och för att den ska fortsätta vara det så bör det redan i planprogrammet göras översiktliga beräkningar utifrån de planer på bebyggelse som finns, för att utreda hur konsekvenserna blir för luftkvaliteten. Det är viktigt i ett så tidigt stadium i planeringen att utreda hur olika hushöjder, placering av byggnader i förhållande till gaturummet och hur gaturummet utformas med t.ex. grönska kan bidra till en god luftkvalitet så att miljökvalitetsmålet *Frisk Luft* uppnås.

Utvecklingen av Gottsundaområdet kan leda till en relativt stor trafikökning i området jämfört med i dag, och transportstråken föreslås förändras. Det bör därför även utredas på en översiktlig nivå, och sammanvägt med luftproblematiken, hur bullersituationen kommer bli för både befintliga och nytillkomna invånare i området. Fortsatt planering behöver säkerställa att både luft- och bullersituationen blir god i området. När de översiktliga beräkningarna för luft och buller görs så ska man utgå från det värsta trafikscenariot i området som ett sätt att följa försiktighetsprincipen och säkra att det blir en god bebyggd miljö i framtiden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att frågan om hur dagvatten från den tillkommande bebyggelsen ska renas och tas om hand behöver klargöras innan planprogrammet kan antas. Dagvattenutredningen hänvisar till en möjlig reningsdamm inom naturreservatet Hågadalen-Nåsten. Att anlägga en damm inom naturreservatet kräver både dispens och tillstånd utifrån naturreservatsföreskrifterna och det går inte att föregå utfallet av en sådan prövning. Utredningen behöver kompletteras med alternativa lösningar eller annan lokalisering av reningsdammen. Nämnden ställer sig även frågande till om det är praktiskt möjligt att använda ravinen för att anlägga den föreslagna fördröjningen. Dels på grund av att området är brant och otillgängligt för underhåll och dels på grund av det avgränsas av Natura 2000 områden. Enligt tillståndskravet i miljöbalkens 7 kapitel är det förbjudet att utan tillstånd bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-områden. Det måste därför utredas om åtgärderna i ravinen kan behöva tillståndsprövas. Nämnden anser även att dagvattenutredningen bör uppdateras med de senaste miljö kvalitetsnormerna enligt VISS.

När det gäller grundvattenfrågan bör planprogrammet stämmas av mot den nya känslighetskartan som tagits fram i samband med arbetet för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt.

Nämnden anser att det skulle vara önskvärt att använda liknande struktur för hur man inom planområdet ska hantera miljöfrågorna som de gjordes i planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen. Inom varje delområde avslutade man med planeringsriktlinjer som drog upp tydliga strategiska riktlinjer som stöd för kommande detaljplanering inom området. Planeringsriktlinjerna kan även användas för att styra att allmänplatsmark och kvartersmark används så att flera syften uppnås så som dagvattenhantering, luftrening och bullerdämpning. Planeringsriktlinjerna kan även beskriva en inriktning och ett ställningstagande för utformningen, kvalitén och placeringen av de framtida förskole- och skolgårdarna. Planprogrammet ska tydligt ange att samtliga tillkommande förskolor och skolor ska ha väl tilltagna friytor av hög kvalitet som stimulerar till hälsosam lek och lärande, i linje med Boverkets rekommendationer.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Bengt Fladvad
ordförande

Susanna Nordström
nämndsekreterare